

De klokken van keizer Karel V (1500 – 1558)

Keizer Karel V, heerser over een wereldrijk waarin de zon nooit onderging, trok zich op oudere leeftijd terug in een klooster. Zijn doel was om te bidden, te mediteren en klokken te repareren. Waarom deed de oude keizer niets beters? Was het een gril van een demente bejaarde of stak er meer achter deze passie. Wat was de diepere grond van zijn bezigheden?

Het antwoord is eenvoudig. Klokken repareren is de beste geestestraining die er ook maar bestaat!

In tegenstelling tot het dichten van een vers of sonnet of het schilderen van een schilderij is de geest niet vrij in zijn eigen ruimte, maar er blijft altijd een deel ervan op aarde. Het blijft verbonden aan het slagen of het falen van de beheersing van de werkelijkheid. Dit betekent dat de vaardigheid van het analytisch denken in een abstracte vorm niet voldoende is maar ons confronteert met de harde werkelijkheid.

De geest is, in tegenstelling met de werkelijkheid, iets anders dan de geest in de ruimte van abstracte ideeën en vormen. Het is veel gemakkelijker, wiskunde of latijn te studeren, dan het repareren van klokken.

Elke schepping op geestelijk niveau kan als een schepping beschouwd worden, ondanks dat het geen enkel nut heeft of dat het een herkenbare betekenis heeft. Een volkomen onlogische en onbruikbare wiskundige theorie heeft als geestelijke arbeid nog enig nut. Maar één verkeerde handeling of het verkeerd omgaan met materie veroorzaakt een beschadiging en nooit tot opbouw van gewenste constructies of tot een goede werking ervan.

Waarom nu, is het repareren van klokken een zo geestverfrissende bezigheid? Het vereist immers een rustige hand. Want zonder dat is het onmogelijk om zulke kleine onderdelen op de juiste plaats te zetten. Hij, die geen rustige hand heeft, is innerlijk nerveus en te weinig standvastig en geconcentreerd. Alleen hij, die in staat is zijn innerlijke onrust te beheersen, zijn hele energie op één doel kan richten, bezit die eigenschap. Wiens hand trilt als een espenblad, moet niet aan het repareren van klokken beginnen.

Verder moet men beschikken over een grote opmerkingsgave, waarmee men het functioneren van een gecompliceerd mechanisme kan doorgronden. Alleen dan, wanneer men de manier van werken begrijpt, kan men de nodige maatregelen nemen, om het euvel te verhelpen.

Om een goede foutdiagnose te kunnen stellen, moet men over de vaardigheid beschikken, een klok zonder te beschadigen geheel te demonteren en zo tot de kern van het probleem door te dringen. Wanneer men hierbij ook maar de kleinste fout maakt, kan dit niet alleen, zoals een verkeerde zet bij het schaken, leiden tot beschadigingen van onderdelen. Dit weer tot gevolg dat men verder van huis is, dan toen men begon. Denk er om, dat deze beschadigingen van niet vervangbare onderdelen kan soms leiden tot verlies van de klok en in ieder geval tot veel extra werk.

Na de foutanalyse komt het op de technische kant en voldoende fantasie aan, om een uitvoerbare reparatie te bedenken en te plannen. Tot deze scheppende fantasie behoort de juiste keuze van gereedschappen. Alleen met die juiste gereedschappen kan het probleem opgelost worden. Omgekeerd leiden de grootste inspanningen niet tot succes. Tenslotte vergt het weer samenstellen, de nodige kennis van de juiste opbouw en afstelling van het uurwerk.

Wanneer tenslotte het werk geslaagd is, wordt het werk beloond met de vreugde van de goede werking van een unieke klok. Alhoewel de basiswerking van een klok hetzelfde blijft, heeft elke klok altijd zijn eigen specifieke eigenschappen. Extra blijft het raadselachtige fenomeen, dat de klok, de tijd optisch, aantrekbaar en beleefbaar maakt. Dit maakt het klokkenrepareren zo bijzonder.

Het belangrijkste is de absolute rust en concentratie, zoals ook die in ZEN beoefend wordt. Hectisch werken leidt nooit tot een verstandig werk. De KUNST van het werken, zoals bij het repareren van klokken absoluut nodig, is enkel en alleen doeltreffend. Het kan als basisprincipe dienen voor veel ander werk. Zouden deze principes, voor alle zoals de meest eenvoudige bezigheden zoals het autorijden of computerwerk gevolgd worden, leiden tot minder ongelukken, onbruikbare producten en ergenis bij gebruikers en klanten.

Gevolgtrekking: het was dus beslist geen gril, maar een waardevol en nuttig idee van keizer Karel V, om zich tijdens zijn levensavond te wijden aan het repareren van klokken. Helaas heeft hij slechts 3 jaren van zijn abdicatie kunnen genieten

Uit het Duits vertaald door Klokkemil

Het origineel is te vinden op: www.wbaudisch.de > essays

Zie ook wikipedia onder karel V